

„Революция, революция и революция е нашето спасение и повече нищо . . . По нашето мнѣние, ние днесъ трѣба да оставиме на страна и църковните въпроси, и враждата съ гърците“.

Изхождайки отъ тази революционна философия, Каравеловитѣ вестници отричатъ всѣкакво значение и смисълъ на църковната борба. Една независима българска църква би принесла безспорно известна полза на българското племе, но не би могла да донесе неговото освобождение, защото църквата не можела да бѣде напълно независима и да не изпадне подъ влиянието на турската власт. „Кой може да ни докаже, че нашитѣ бѣдѣщи архипастири неще бѣдатъ избрани изъ между чубукчиите на Али Паша? Българската иерархия ще облекчи нашето българско положение, но тя неще да избави народътъ отъ насилията и отъ страданията, въ които се е той намиралъ и въ които се намира и днесъ . . . Отнасяйки се така скептично къмъ бѣдещата църковна уредба, тъй като въ Турция нѣмало нищо дълготрайно, казва, какво е належаще за българитѣ: „Ние мислиме, че на българете сж най-потрѣбни народна и лична свобода, безъ които сѣки единъ народъ е мъртавъ, и никога той не може да напредова. И така, нашето спасение е въ нашата лична и въ нашата народна свобода, — по-вече нищо“. (Свобода, бр. 19, год. I, 1870 г.)

Това отрицателно становище на Каравелова къмъ църковната борба е продиктувано не отъ нѣкакви антирелигиозни чувства, а отъ схващането, че дори благоприятниятъ ѝ изходъ не ще може да донесе щастие на българския народъ, защото той не ще може да бѣде господаръ въ своето църковно управление. И когато, следъ издаването на фермана за създаване на Екзархията, се проточили безкрайни преговори съ патриаршията за признаване на българската църква, които поглъщали цѣлата дейность на Екзархията, „Свобода“ се издигналъ въ очитѣ на революционизираната емиграция, която видѣла оправдано твърдението ѝ, че независимата църква не ще донесе нищо за облекчение участиа на българския народъ.

„Свобода“ и следъ него „Независимостъ“, следователно, виждаха единственото спасение на българския народъ въ политическата свобода, която може да се изтрѣгне само по пѣтя на революцията. „Свободата не ще Екзархъ, иска Караджата“ заявява високо Каравеловъ въ моментъ на краенъ екстазъ. Неговитѣ вестници нападатъ еднакво злѣчно както турци и „турско-християнския комитетъ“ въ Цариградъ, които пропагандирали идеята за дуализъмъ между българи и турци, тъй и „старитѣ“ и „Отечество“, които разчитали изключително на Русия. За Каравелова е изключена всѣка възможность за сближение съ Турция, която се счита за единственъ врагъ на българското племе.